

Melléklet

Melléklet

Az MNL, Országos Levéltárának Departamentum Judaeorum (C55) állagának Csongrád megyei zsidó vonatkozású belső forrásanyaga

1.) 1784. évi anyag

Nr. 31. 3.

19255. sz. 1784.08.12. alá csatolva Nr. 31. 1. és Nr. 1. jelzet alatt.

Regeszta:

Kelt: 1783.09.08. Szeged.; Tartalom: A Grasin Vita Levin társaság fűszerkereskedői, akik budai zsidók, valamint Filip Kohen trieszti kereskedő kérelmeznek a városi magisztrátushoz Szeged városában lakhatási jog elnyerése ügyében. Az uralkodó tolerancia jogot biztosított számukra az országban, és emellett kereskedni is szeretnének. Példaként említik, hogy Nagyszombat városában már volt erre példa, és ott lehetőség adódott a commorans jog elnyerésére. Dohányáruval és hússal kereskednek.

Aláírás: Budai zsidók, és Grasin Vita Levin társaság, és Filip Kohen trieszti lakos.

Eredeti szöveg:

Amplissime Magistratus!

Ut hic in gremio Civitatis Szegediensis Continuum meam habitationem et fixum domicilium ponere possim, facultatem ab Amplissimo Magistartu obtinere humillime mea supplicatione sollicito: Impetrationis de hac mea petitione rationes multis non concumulo:

Sufficienter eatenus pro clementi sua dispositione modo Regnans sua Majestatis Sacratissima providit Nobis dum Benigne Circulariter omnibus Regnicolis praecipit ut nos in regno jam toleratis toleremur quoque inter regnicolas ubivis locorum, compotes jam, et pares cum reliquis suis subditis terrarum suarum inhabitatores effecit, quotandem inconditus odii Nationalitatis affectus supplantetur, et nos Regi, Regno, Regnicolisque in statu commerciali magis servire valeamus.

Benignum hoc mandatum Regium omnes Regnicola, Civitates, Communitates, in obsequium fidelitatis amplectebantur, edictum hoc Regy nullibi jam controvertunt, sed adimplent, non inquirunt jam quid praecipitur, sed faciunt quod praecipitur, et quia per Regem respective

deum Nostrum Terrestrem praecipitur: Sciunt nempe Fidelium subditorum obligationis esse Regi obedire, ejus qua quidem manifesta, sed cogitationes ejus occulta sunt, ex justis motivis fieri censere, rectae rationi consunom esse sentiunt.

Plures erant Civitates, Peculia Regia firmissimis licet Privilegiis donata, quorum virtus antea vel temporaneam nostratibus habitationem, aut in gremio suo Commorationem denegavit. Exemplo sit Civitas Tirnaviensis Concessa jam hic, et ubique libera suum nos receperunt: Securam quippe, et felicem subjectionem Civitates illae magis aestimarum quam periculosam turbulentiam, et Regi refractariam Libertatem, Jussis ejus potius benevole patierunt, quam ut postea regis justa indignatione irritata potestas sub obedientiam ipsos vi cogat. Amiserunt quidem Privilegium Unum inutile, infructuosum, interim obtinuerunt id, ut status commercialis ad summum apicem in diem exurgat.

Ex ideo certa spe teneor et ego, ut ex Gratiola Amplissimi Magistratus resolutione, et etiam virtute illius Dispositionis Regiae, in hac Peculium regium recipiat: alioquin

Non suam de fere hominum, vel etiam Judearum, conquestum cum Israële Abraham Judaeo Budensis perbene in his Partibus noto exerceo, sum quoque ut Dimissoriales meae Ostendunt Comopagniarum celebrium Grasin vita Levi, nec non Filippi Kohen, ad Portum in Urbe Tergesto residentium, iura eorum quaesturali: quae in Lana et Dohanae Coemptione, et per Maria dereductione consistit, per Hungariam factor, et manipulator, Unice coemptionis, et manipulationis illius facilitandi necessitas cogit me huc in gremium Civitatis aptimissimum mihi eatenus locum domicilium ponere. Buda enim ad has partes continuus meus descensus, itinera perpetuum gravis, quin insuperabilis, et lucrum sumptibus exhauriens res esset; Quantos porro, et quoque millium redditus ex parte Compagniarum illarum, qua cum millionibus negotiantur annue his terris faciam, quantopere demum cujus rerum Naturalium distractionem cujus hic maxima hactenus necessitas erat facilitabo, experientia magis hactenus docuit, et in posterum docebit, quam ut hic verbis exaggerem.

Hactenus hujates Aeconomi Lanam et res alias ex Aeconomia provenientes distrahere vix potuerunt, non quaerebantur, sed ipsi quaerebant Emptorem, et saepe Pestinum ad 20. et ultra Milliaria, gravi sane dispendio sumptuum, et laborum, ut emptorem reperiant res suas devehere cogeantur, interim ipsi soli viam commercii hactenus sibi reclusum dum nos, qui respective soli quaestui huic operam damus e gremio sui fundamento Privilegiis et Libertatis tantopere arenerunt, Infelix interim, et nulla est talis Libertas, quin potius perditio ex se, ubi praeter inconditum odium Nationalitatis emolumentum, et lucrum nullum, sed e converso damnum manifestum commercii impedimentum, et manipulationis pecuniarum via reclusa habetur, nullus namque locus est, qui de damnis per habitationem nostram causatis conquaeratur.

Interim humillima haec mea supplicatio non est Communis omnium Judaeorum causa, stabit in Amplissimi Magistratus Arbitris in posterum etiam in obsequium B. Mandati Regii eos solum Judaeos certo, et determinato Numero in gremium sui recipere, qui potentiori, et celebriori suo quaestu his terris magis necessarii, et usui esse videbuntur fiet ex hinc ut status commercialis maximopere in hac Civitate alioquin negotiatiam aptimissa floreat.

Ex quibus ut et ego, et mei compagnista in Urbe Tergesto residentes, qui in favorabili eatenus Amplissimi Magistratus resolutione sumopere confidunt, quanto otius congrua accere, et an re fors, quod non spero odiosis etiam viis coram supremo Foro cum submissione Parium presentis petitionis mea Impetrationem inomisse sollicitare cogamur, cognoscere possim Gratosam Amplissimi Magistratus Determinatione humillimis expeto precibus maneo. Ejusdem Amplissimi Magistratus humillimus servus Israël spicere quaestor Judaeus Budensis, ac compagnarum Grasin Vita-Levin, et Filipi Kohen in Urbe Tergesto residentium per Hungariam factor, et maipulator. 8-a 9bris 783. Indorsatio sequens erat ad Amplissimum Magistratum Libera Regiaeque Civitatis Szegediensis humillima Instantia. Super receptione in gremium Civitatis Introserti.

2.) 1784. évi anyag

Nr. 31. 1.

16219. sz. 1784.07.11. alá csatolva Numero 2. sz. alatt.

Regesztá:

Kelt: 1784.01.07. Szeged.; Tartalom: Izrael Spicer a Grasin Vitalevin társaságból, és Filip Kohen trieszti lakos és factor kérelme Szeged város magisztrátusához a városban lakhatás jogának az elnyeréséért. Kérelmükben hivatkoznak az uralkodói tolerancia jogra.

Aláírás: Izrael Spicer a Grasin Vitalevin társaságból és Filip Kohen trieszti lakos és factor.

Eredeti szöveg:

Amplissime Magistratus!

Supernam meam Instantiam, qua me in gremium hujatis Civitatis recipi supplicaveram nunc ideo nova sollicitatione gemino, ut seu spectatis in eadem Instantia Attactis rationum firmis

momentis, et comodo publico, seu vero in obsequium benigni Mandati regii Tolerantialis scepius, et recenter quoque iterato Jussu regis confirmati in gremium Civitatis recipiar in Casum vero inspera voluntati Contraria resolutionis, ac determinationis, peto praesentem Instantiam indorsari, quo taliter, et receptae in Justitia administranda Praxi satisfiat, et gratiosi Intimati ad altima Fora recursum sumentibus Normam praescribentis dispositio, dum mihi nefors suprema Fora pulsare, mei in hoc Peculium Regium receptionem inibi sollicitare, ac effectum Benigni Mandati Tolerantialis procurare necessum fuerit, expleatur Szegedini die 7-a January 1784 Izraël Spicer compagnarum Grasin Vitalevin, et Filip Kohen in Urbe Tergestro residentium factor, et manipulator Judaeus.

3.) 1784. évi anyag

Nr. 31. 1.

16219. sz. 1784.07.11.

Regeszta:

Kelt: 1784.07.05. Pozsony.; Tartalom: Az alulírott zsidó quaestorok kérelme a Helytartótanácsához Szeged városában lakhatási jog elnyerése ügyében. Israel Spiccer quaestor kérelme a városba való befogadását tartalmazza. A második kérelmező, Jacobus Volff, aki ugyan írásos bizonyítékkal nem szolgál, de szóbeli ígéretekre hivatkozik arra vonatkozóan, hogy privilégiumjoggal rendelkezik, így ennek alapján kérelmezi a lakhatási jogot. Azonban ezt elutasították, és a városból feleségével és gyermekével együtt elűzték. Három évvel ezelőtt a makói zsidó lakosok a Helytartótanácsához fordultak, hogy a városban commoráns jogot bírassanak és ott bőrrel kereskedhessenek. A kérelmezők a városban való lakhatás szükségét hangsúlyozzák. Kérelmükben esdekelnek az állandó lakhatás elnyeréséért, emellett vállalnák a taxa fizetését.

Aláírás: Zsidó Quaestorok, Israel Spiccer, Michael Polách, Josephus Salamon, Jacobus Volff, Israel Majer, Jacobus Sachter, Marcus Jacob Csongrád és Pest megyékből.

Eredeti szöveg:

Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum !

Hicce adneram sub Numero 1-mo Instantiam Amplissimo Liberae Regiaeque Civitatis Szegediensis Magistratui ex Infrascriptis Israel Spiccer Quaestor Judaeus porrereraz, qva

mediante sui in gremium praefata Civitatis receptionem, et de admittenda inibi perpetua habitatione facultatem sollicitaverat; verum erga hanc ejus Petitionem licet adurserit, et adnexam sub Numero 2-do Instantiam indorsari petierit; Jacobus quoque Volff iteratis vicibus idipsum supplicuerit, Idem Magistratus nihil scripto determinavit, sed verbotenus effectum petitionis eorum fundamento habiti certi sui Privilegii antiqui, Infrascriptorum inibi perpetuae habitationis admissionem arbitrio eorum relinquentis, simpliciter denegavit, quoniam ex ipsis Infrascriptis nonnullorum, qui fiducia efficacitatis Mandati Tolerantialis ducti, vel potius, quos Tibisci exundantis copiosarum Aquarum diffusio, ex transversa parte Tibisci, loco nempe habitationis abire coegit, et se Szegedinum illocarunt tantisper, Idem Magistratus urget ex Civitate Proles, et Uxores eorum exire.

Anno abhinc tertio Judaei Makovienses fecerunt ad Excelsum Consilium recursum propter tollendam aequo, et justo Majorem in ipsis per attactam Civitatem exercitam Taxa desumptionem, ob vilio et exigui cum pellibus quaestus in gremio Civitatis exercitium, et temporeneam eorum inibi comorationem tunc quidem Excelsum Consilium Locumtenentiale Gratiose resolvere dignabatur, ut sine Taxa desumptione, quaestus eorum manipulatio, et temporanea in gremio Civitatis Commoratio ipsis admittatur; sed quia fixa inibi habitationis facultatem non sollicitarunt, nihil eatenus dispositum est.

Interim ardua, quoniam imo damnosa res est Uxores, et Proles supplicantium alibi habitare Locorum, et copiosissimarum rerum quasturalium manipulationem Szegedini, aptissimo alioquin illi Loco ipsis exercere, saepe enim Negotia Domestica non sine maximo sui Damno, domi supplicantes esse juberent, semper vero, et omni tempore Anni status, et ipsius negotiationis Circumstantiae Szegedini praesentiam eorundem exigent Instantia attacta motiva, et rationes perpetuae inibi habitationis sibi admittenda necessitatem ostenderent.

Ideo Excelso Consilio Locumtenentiale Hungarico supplicant, quo praefato Magistratui Gratiose imponere dignaretur, ut in gremio attactae Civitatis perpetua Ipsi erga tamen moderatae Taxa solutionem, habitatio, et fixum Domicilium, ac Domorum Infrascriptis pro incolendo necessariorum Coemptio admittatur, quod sic eatenus interventae Benignae Tolerantiali Dispositione Regiae satisfiat, et Negotiationis, cui supplicantes non exiguam in eadem Civitate hactenus etiam operam dederunt, facilitandi obex tollatur.

Pozsony Die 9-a July 784.

Judaei Quaestores

Israel Spiccer, Michael Polách,

Josephus Salamon, Jacobus Volff,
Israel Majer. Jacobus Sachter,
Marcus Jacob. Ex Csongradiensi, et Pestiensi Comitatus.

4.) 1786. évi anyag

Nr. 6. 1.

2624. sz. 1786.06.13. alá csatolva A jelzet alatt.

Regeszta:

Kelt: 1785.11.29. Szeged.; Tartalom: Salamon Hersl óbudai zsidó lakos kérelme Szeged város magisztrátusához lakhatási és iparüzési jog elnyerése ügyében. A kérelmező feleségével és gyermekével Szeged városában szeretne megtelepedni. Ő maga óbudai lakos fia. 19 éve hússal kereskedik. Semmilyen rossz cselekedetet nem követett el, és becsületes férfiú.

Aláírás: Salamon Hersl óbudai lakos fia.

Eredeti szöveg:

Amplissime Magistratus!

Infrascriptus petit sibi cum uxore et prolibus suis in hac Libera ac regia Civitate Szegediensi habitare posse, Facultatem concede, ex subsequit motivis.

1mo In conformitate Benignae Resolutionis regiae non ita pridem emanatae Judaeis ubicumque Locorum juxta eorum placitum habitatione collata habetur.

2do Declarat semet esse Filium vetero-Budensem, perhibente ejusdem Incliti Dominii Praefecti Attestati, sum, et quando producendo.

3tio jam ab ectodecim Feri Annis hic loci cum Lana quaestum exercens, copiosam pecuniam pro eadem venditoribus, Civibus quippe hujatibus rite praestiterit, Teste eorundem de se dato scripto Testimonio.

4-to In nullis maleversationalibus tergi versationibus, aut deceptionibus hucdum deprehensum fuisse, sed semper honeste semet gessisse, publica constat.

Szegedini Die 29na Novembr. Anno 785.

Salamon Hersl
filius V.Budensis, et inhabitator.

5.) 1786. évi anyag

Nr. 8. 1.

4008. sz. 1786.01.20. alá csatolva :/: alá csatolva.

Regeszta:

Kelt: 1786.01.06. Szeged.; Tartalom: Martinus Israel kérelme a Helytartótanácsához, a városi kiűzés ellen, és a városban való maradás ügyében. A kérelmező feleségével együtt a hideg időben Szegeden szeretné a helyben maradás jogát kérelmezni, mivel kiutasították őket, és 24 órát adtak a hatóságok a távozásra. Jacob Hersl befogadná őket, mivel az ő házában több család is él. Aláírás: Martinus Israel zsidó lakos.

Eredeti szöveg:

Amplissime Magistratus

Humillime denegere cogor qualiter ego, me cum uxore mea pro transigendis hibernis temporibus Szegedinum recipiens, diebus hesternis per Hajdones Civitatis, ex Civitate amandatus habeas, et per eos, non attento hoc hiemis rigore ad emigrandum mihi 24. horarum spatium propositum sit.

Amplissime Magistratus nunquam ego uxorem meam horsum pro hibernatione attulissem, nisi nec receptus Jacobus Hersl me affidasser, se uxorem meam ad domum suam recepturam, dum eam hic turbari contingent; ast nunc fallit me in dara hac sua fide , quia his diebus alium Judaeum aequè ut me ex Civitate amandatum ad illo et hospitio ecerpit, cui etiam nunc jam ibi segura et pacata est mansio; et profecto dolorosum vel maxime illud est, quod in domo praefati Jacobi Hersl plures familia Judaica cohabitantes in pace et tranquillitate vivant, quos eadem lege teneri oportere, quibus nos alios, nullus est qui dubitet, quia saltem persona Hersliana obtinuit habitationis Privilegium, nullum vero tale Privilegium inest ipsius fundo Domali, et Domini.

Cum ergo hi isdem Jacobi Hersl censualista Judaei Tolerantur, cum frigus et asperitas ipsa temporis ad eam misericordiam quemvis hominem commovere possit, ut vel ipsum hostem nunc pellere, et ad imigrandum cogere crudelitatis argumentum sit, cum ratio et status rerum mearum me sub gravi jactura Pestinum proficisci exposeat, cum denique jam coram Excelso

Consilio in via Instantiae constituar; oro Amplissimum magistratum ut interea donec sereniora et placidiora tempora affulgeam, et ego Pestino reversus fuero, res meas, et uxorem meam in hac Civitate tantisper tolerare dignetur.

Szeged die 6-a Jan. 1786.

Judaeus Martinus Israel.

6.) 1786. évi anyag

Nr. 18. 3.

213933. sz. 1786.05.15. alá csatolva /// jelzettel 1786.03.10.

Regeszta:

Kelt: 1786.03.10. Szeged.; Tartalom: Jacob Volff kérelme a városi magisztrátushoz kereskedési jog elnyerése ügyében. Ő maga már hat éve Szeged városában él. Részben a városnak, részben pedig Szőreg földesurának árendabérletet fizet, 40 ft 30 kr-t a házáért 13 éve. Dohánnyal és hússal kereskedik. Eddig békés életet élt. A városon belül szeretne kereskedni.

Aláírás: jacob Vollff zsidó lakos.

Eredeti szöveg:

Amplissime Magistratus!

Infrascriptus sub protectione Amplissime Magistratus ab annis jam 6 partim in hac Libera Regiaque Civitate partim vero in Inclyto Domino Szőreghiensi NeoSzegedini cum solutione arenda primo 24 nunc vero 40 florenos 30 kr. existens humillime instat, quatenus Amplissimus Magistratus in considerationem summendo id quod per decursum attactorum annorum semet honeste et pacifice gesserit, cum vero, quod universa per Cives, et in habitatores Penly huius regii habita producta, ut pote Tabacae et Lanae cum Anticipatione Arhae comparare soleat, domicilium fringendi facultatem concedere dignaretur sequentibus ex rationibus 1-o Quia Neo-Szegedini habitendo occasione exundationis aquarum quae totam exarendatam ad Dominum spectantem domum circumfluit metus sit prolium suffocatio.

2-o Quia occasione interventurae mortis locussepulturae non existat obaquae abundantiam.

3-io Quia instans in Libera Regiaque Civitate quaestum exerceret, et ob difficiilem per
trajectum matutino tempore hansitum in eo multum retardarem sed denique.

4-o Non sufficeret Nonuli et hajectus taxam solve, cum non sufficiat limitatione tenus ean
prostare sed in super bibale dare cogatur.

5-o Quia Anno 784-o occasione porrectae Instantiae Amplissimo Magistratui, non videbatur.
Amplissime Magistratus contrariari, et hic instans non esset vilioris sortis, quam sit Salamon
Herschl,

Qui per Amplissime Magistratum denegatam facultatem ab E. Consilio Regio obtinuit.

6-o declarat per admissam figendy domicily facultatem se nolle recidere a contractu triennali
quo ad domum erga 40 florenus 30 kr. exarendata qua omnia in condignam Reflexionem sumi,
et instantiam indorsam demisse orat.

Szegedini 10 Marty 786

jacob Vollff

Judaeus.

7.) 1793. évi anyag

Nr. 5. 2. 793.

11245. sz. 1793.05.10.

Regeszta:

Kelt: 1793.05.08. Buda.; Tartalom: Szeged szabad királyi város zsidó közösségének kérelme a
Helytartótanácsához vallási ügyben. A kérelmezők a temetőt fallal szeretnék körülvenni. Ezt
azonban a városi magisztrátus az 1790. évi 38. tc. hatályára utalva visszautasította. Azonban a
közösség szerint ez nem új jog kérelme, és nem is gátolja semmilyen rendelkezés fal emelését.
Kéri a Helytartótanácsot, hogy támogassa a kérelmüket Szeged város magisztrátusa felé.

Aláírás: Szeged szabad királyi város zsidó közössége.

Eredeti szöveg:

Serenissime Regie Princeps, Archidux Austriae, et Regni Palatine

Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum!

Infrascripta Communitas fiducia benigno gratiose illius resolutionis ddo 1-a Febr. A. c. sibi sub Numero 2605. indorsative extradatae, qua mediante exercitium Religionis suae, in Civitate Szegediensi velut anno 786, et 791 jam praehabitu ultro stabilitur, mediante isthic advoluta Instantia ad praefatae Civitatis Magistratum pro admittenda sibi Caemeterium suum cingendi facultate recurrit, ast a petito suo quasi idem articulo 38. 791. adversaretur amota est.

Verum equidem est quaestionatum Coemeterium sub initium anni 790. cinctura provisum haud fuisse, cum tamen longe ante articularem hunc annum supplicans Communitas in Usu Coemeterii qui eo ipso quod Judaei in gremium Civitatis recepti sunt, pro admissio censi debet, praefuerit per cincturam vero Coemeterii supplicans Communitas nullum novum Jus, sed praehabita jam rei duntaxat Conservationem quaerat manifestum inde sit praeallegatum articulum Cincturae huic non tantum non obstare, sed potius cum Comunitati Coemeterium admittatur ex gemino ad sanam rationem exacto, illius sensu ipsam quoque Coemeterii hujus cincturam admitti debere, tantomagis, cum tam politica rationes, quam positivae etiam alteriores ordinationes Cincturam Coemeteriorum, vel ideo ne pecora talia Loca ingrediantur, Svadeant, atque praecipiant.

Ideo apud Serenitatem Vestram Regiam, et Excelsum Consilium Infrascripta Communitas demisse supplicat, quatenus sibi praeattacti Coemeterii sui cincturam admittere, ac eatenus apud antelatum Magistratum Civicum Szegediensem necessaria Benigno gratiose sponere dignaretur.

Budae 8-a May 793.

Communitas Judaica Libera Regiaque
Civitatis Szegediensis.

8.) 1793. évi anyag

Nr. 5. 2. 793.

11245. sz. 1793.05.10. alá csatolva 500. sz. 1793. 04.03.

Regesztá:

Kelt: 1793.04.04. Szeged.; Tartalom: A helyi zsidó közösség kérelme a városi magisztrátushoz a temető fallal való körülvevése ügyében. A szabadon hagyott területre az állatok bejuthatnak a halottakhoz. Kérelmezi a közösség, hogy saját költségén falat emelhessen a temető köré.

Aláírás: A helyi zsidó közösség.

Eredeti szöveg:

Amplissime Magistratus

Infrascripti in eo demisse supplicamus, quatenus Amplissimis Magistratus pro intuitu illatione mortuorum Cada verum ab aliquot Annis gratis exsignatam terram, siquidem pecora et pecundas eandem potuissent ingrediantur, s. a. setigeri sepultos agrediantur, aliis vero in vexam per persecutores nostros Cruces, quod nostro ritui adversatur ad sepulcra infingantur, nostris sumptibus Cingendam gratiose admittere dignetur. Queis Gratia, et speciosis favoribus devoti in submissa Veneratione perseveramus Szegedini die 4a Mensis Aprilis 793

Ejusdem Amplissimi Magistratis

humillimi servi

Communitas Judaica gremialis.

9.) 1816. évi anyag

Nr. 92. 1. 816.

30833. sz.

Regesztá:

Kelt: É.n. Tartalom: Vörösvár település zsidó közössége és bírása kérelmez a Helytartótanácsához a közösségen belüli viszály ügyében. A közösség békében élt, amíg nem érkezett közéjük Löbel Kainer. Mintegy hét évvel ezelőtt érkezett ide Friedl Kainer, a nevezett Löbl Kainer bátyja. Már ekkor a vallási hagyományok terén volt némi ellentmondás a zsinagógában a háromszögletű sapka viselésének ügyében. Az említett Löbl Kainer rokonai emiatt zavart keltettek a közösségben. A földesúrhoz fordultak, az úriszék elé vitték az ügyet. Azonban Löbl Kainer az óbudai rabbihoz akart fordulni, és Pest megyéhez fellebbezett. A háromszögletű sapkának a viselését a rítus és a közvélemény is ellenezi. Joseph Lavi gyöngyösi rabbi, Jahom Bernat aszódi, Herschl Bak szegedi rabbik az úriszék előtt is tanúsították, hogy a kerek sapka viselése a megfelelő. A zsidó vallást nem lehet egyetlen rabbi ítéletének alárendelni, így nem dönthet önállóan az óbudai rabbi sem. Löbl Kainer azonban az óbudai

véleményét akarja elfogadtatni. Az óbudai rabbi véleményét az úriszék csak részben fogadta el, majd a teljes per ismeretében nem tette azt lehetővé. A közösség 600 lelke ellenezte Löbl Kainer tevékenységét. Kérlemezik, hogy tiltsák el Löbl Kainer a közösséget tönkre tevő tevékenységtől, ezzel örvendeztessék meg a közösséget.

Aláírás: Vörösvár település zsidó közössége és bírása.

Eredeti szöveg:

Serenissime Caesareo-Regie Haereditarie Princeps
et ArchiDux Austriae, Regni Palatine
Excelsum Consilium Locumtenentiale Regium,
Domine, Domini, Benignissime Gratosissime!

Cum probe nobis constet manutentionem interna Tranquillitatis benigne ordinis ad Supremam Inspectionem Serenitatis Vestrae Caesareo-Regiae ac Excelsi Consilii L. Regii a Sua Majestate Sacratissima et Leges Regni delegatam omnino spectare; Hinc in manifestissima ex jam jam intolerabili nostra Lesione, quam ex turbulentis factis actisque gremialis et coincola nostri Löbel kainer sentire cogimur, sine ferenda afflicto statui nostro maturioris ac Altioris medelae ad Serenitatem Vestrae caesareo Regiam ac Exc. Consilium L. R. supplices recurrimus, et quidem:

Septem circiter videlicet annis ab hinc retroactis in Communitate hac nostra Judaica Vörösváriensi sub Iudice illius temporis nomine Friedl Kainer /: mentionati Löbl Kainer fratre homine perinde inquieto, per nonnullos obmota est controversia Religiosa super eo: Num ad obtinendam solitam Benedictionem in Synagoga pro necessario Ritu Judaico habendum sit pileum triangularem gestare : - quae cum nulliunde antiquis positivis religionis nostra Legibus constaret, hinc per Communitatem nostram retractata fuisset, conspirantes nonnulli Judaei, praetacti Judaei Iudicis Löbl Kainer consanguinei et inter hos idem factionibus caput citra consensum Communitatis nostra Prothocollo praetensum Ritum inferere, ac hunc in forma velitura deinceps Legis Religionariae invitae Communitati nostrae observandum obtrudere adlaborarunt, - unde cum enormi scandalo accidit, quod idem Löbl Kainer obtentu Ritus hujus, qui secus etiam numquam inter nos secus colebatur quam quod unicuique etiam pileis benedictionem consequi, in synagoga non tantum nostrum complures turpiter tractare, verum etiam Rabbinum nostrum qui a 32. annis fidelem inter nos semet exhibuit persatis barbis

aggredi, ac sic inexplebilem suam dominandi, ac sic inexplebilem suam somnandi libidinem cum perturbatione Societatis nostrae palam facere non erubuit.

Tentabat quidem Communitas nostra praeattactum Löbl Kainer lenioribus quibuscunque modis ab insultibus his ad seniora ac fovendam concordiam permovere, verum omnis conatus noster hucdum contra factiosum hunc et patrocínio privati Domini sui Terrestris, D. Junioris Caroli Majtheny pronunc Processualis ordinarii Judicis nobilium nimis confisum omni effectum casuit. Postquam enim Communitas nostri ad Sedem Dominalem Recursum formasset, hic primum etiam non in mixta verum in particulari duntaxat Sede Dominali per praetandatum Dominum Terrestrem Judaei Löbl Kainer absque influxu reliquorum compossessorum celebrata assumtus fuit nobis non auditis erga unilateralem Rabini V. Budensis opinionem disfavorabilis pro parte Communitatis lata est Sententia, quae mox in competenti mixta Sede Dominali ex Actis nostris judicialiter alterata exstitit. quam Sententiam toties fatus Löbl Kainer infecis nobis ad Sedem Judicium Comitatus Pestiensis appellando, ibidem disfavorabilem hicce humillime advolutam :/: Communicatas nostra summo cum sui aggravie reportavit Determinationem pro cupis reformatione de praesenti coram Serenitate Vestrae Caesareo Regiae ac Ex. Consilio L. R. motivis ex sequentibus de genu orare sustinemus:

1-o Quod usus triangularium pileorum ad particularem duntaxat ritum, qui nimirum consensu duntaxat certa Communitatis introduci potest, referri debeat tanto etiam magis quod hic nulla positiva Lege nostra contineatur. Hoc idem Attestatis complurium Rabbiorum utpote Josephi Lavin Gyöngyösiensis, Jahom Bernat Aszodiensis, Herschl Back Szegediensis ac denique Pestiensis et Vörösvariensis in Actis coram mixta Sede Dominali ventilatis abunde evicimus, usus autem in omnibus fere Communitatibus promiscue ad rotundos etiam pileos extensus id ipsum comprobatur.

2-o Quod Religio Judaica unum Rabinum alteri non subordinet, nec itaque decisio Rabbini V. Budensis nos ligare possit. Accedit praeterea, quod esto quidem V. Budensis Rabbini in Litteris ad factiosum Löbl Kainer datis usum triangularium pileorum ad ritus Judaicos retulerit, idem tamen in Litteris ad Rabinum Vörösvariensem serius dimissus sponte confessus sit, Judaeum Löbl Kainer menibus stipulatis /: quod more nostro Juramentale promissum infert :/ coram eo declarasse, se nihil aliud quam ut in praesenti vexativa Lite triumphare possit, in votis habere, subinde autem si voti compos efficeretur, usum samgularium pileorum non difficultaturum. Patent haec uberius ex Aetatis, et dominandi libidinem coincolae Löbl. Kainer longe clarius docent, quam ut disinteressitum Attestatum Judaici Vörösvariensis Rabbini rejici et interresatum V. Budensis Rabbini Sentimentum debeat acceptari.

3-o Acceptatio opinionis Rabbini VBudensis in particulari Sede Dominali interventa, in praesenti Lite totum Compossessoratum tangente, mixtam Sedem Dominalem ligare non potuit.

4-to Insertio praetensi Ritus per nominatum Löbl Kainer in Prothocolum Communitatis nostra modo violenta procurata, Communitatem nostram invitam obligare neqvit.

5-to Observatio arbitrarii hujus Ritus, qvi nobis contra mentem Religionis nostra imponi intenditur summe onerosus singulis nostrum foret, cum pilei triangulares melioris sortis per miseriores Judaeos vix quotidianum panem habentes nec comparari possunt, hi itaqve benedictione Religiosa carere deberent.

6-to Ex qvo publicatio SEntentiae Sedrialis intercessit nominatus Löbl Kainer licet jam officio Judicis privatus, Judaeus in rotundis pileis in Synagogae comparantes a petenda Benedictione arcere et variis scandalosis modis impedire pergit, unde factum est, qvot tam Rabinus qvam Notarius nostri, qvi intertentionem suam ex offertorio pro-Benedictionibus percipi solito habere debent, decenti subsistentia privati sint, et nisi insultus Judaei Löbl Kainer coërciti fuerint, migrare cogantur, taliterqve ipsam Religionem, qva vinculum Societatis Civilis est e Communitate nostra plusminus 600 animas numerante exulare oportebit.

Hinc tristes ac magis tristiores ex praedescripta scissione malignaqve factione promanere qveuntes seqvelas praecavere et tranqvillitatem internam internos restabilire cupientes, ad Serenitatem Vestare Caesareo regiam de genu obsecrantes demisse recurrimus; qvatenus Universa acta utriusqve Sedis Dominalis per Inclyto Comitatum Pestensem Benigno ac Gratoso obtutui substerni facere, ac Sententiam Sedrialem reformando, Judaeo Löbl Kainer ab ulteriori divexatione nostri inhibito, redditaqve taliter nobis interna qviete, Communitatem nostra benignissima Sua Resolutione exhilarasce dignetur. – Qvi in reliqvo in homagiali submissione emorimur.

Serenitatis Vestrae Caesareo Regiae

ac

Exc. Consilii L. Regii

Infimi clientes et subditi

Judex et tota Communitas Judaeorum Possessionis Vörös-vár.

10.) Nr. 40. 3. 827.

17671. sz. 1827.06.27. sz. alá csatolva 8968/1292. sz. 1827.03.28.

Regeszta:

Kelt: 1827.03.22. Buda.: Tartalom: Moyses Joachim szegedi zsidó lakos kérelme a Helytartótanácsához a tolerancia jog elnyeréséért. A kérelmező makói származású (Csanád megye). 12 éve él Szegeden, pipát készít, néhány éve adót fizet. A helyi közösség támogatta, számos szegedi polgár is benyújtott mellette ajánlást. Kéri kérésének kedvező elbírálását.

Aláírás: Moyses Joachim szegedi zsidó.

Eredeti szöveg:

Serenissime Caesareo-Regie Hereditarie Princeps, Archidux

Austriae, et Regni Palatine!

Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum!

Domine Domini Dimini benignissime, gratiosissimi, colendissimi !

Infrascriptus Makovia in Inclyto Comitatu Csanadiens oriundus Litteris commendatoriis sub :/: provisus Szegedinum perveni, et isthic sedem figendo, opificiumque exercendo, tollerati Judaei filium ducendo cum commendatione in 12-um annum Szegedini dego, una faicarium operenta conficiendo, hisque illus debito neunniendo, ut adeo cum una contributionem quot annis alacriter dependerim, et toleratis ipsius quoque Domini Commissarii Senatoris Aigner Attestatoriis sub ://: ://: adnumeratus sim, de hoc jure mihi Szegedini competente effective nec dubitaverim, quo ad aliter edoctus Civ. Magistratui Libellum, eatenus necessarium, exhibuerim, D Dominis Senatoribus Szluha et Petrovics pro pretenda relatione communicatum. Hac tandem sub :////: perstita ad Exc. Cons. B. L. H: fine expetendae tolerantia inviatus sum, commoratione, et occupatione porro in salvis relictis Certe, utut isthoc hucdum Szegedini a nullo Judaeorum susuptum fuisse, sciam, ac quisquis ipsa contributionis depensione, occupationisque exercitio per longiorem morum tolerantia beneficium habuerit; quod tamen jussis Amlissimus Magistratui morem gerere convenient, pro eadem tolerantia, mihi benigniose addicenda recurrere sustineo.

Nam attestatum sub :/: advolutam pro me perorat, et sub :5/: ipsius Judaicae communitatis Testimonium me commendatione dignum sistit, et cum sub :6/: complures. Cives Szegediensis me, ut in Urbe utilem, necessariumque ac bene moratum declararent; cum ipse Magistratus permissa D Dominum exmissorum Magistratualium Relatione me ad medio Exc. Dicastreii dingentis obtinendum tolerantium inviaverit, me et hanc mereri et pro hac idoneum esse implicitate declaverit; cum et eas teneam facultates, quibus extendanta fortunae prospicere

possim; sperare audes: - me humillimi petiti implementum consecuturum esse. Qui benignitati, altisque gratiis et nostris favoribus devotu et emorior.

Serenitatis Vestra Caesareo Regiae

et

Exc. Consilii R. L. H.

Budae die 22. Martii 827.

Servus humillimus

Moyses Joachim

Judaeus Szegediensis.

11.) 1827. évi anyag

Nr.84. 1. 827.

17684. sz. 1827.06.28.

Regeszta:

Kelt: É.n. Tartalom: Salamon Schvab csongrádi lakos kérelme a Helytartótanácsához lakhelyének Csongrádról Pestre való áthelyezésének az ügyében. A kérelmező Pest város magisztrátusához fordult az engedélyért. Lányánál, Adalbert Hoffmann kirurgus mester feleségénél kíván élni. Azonban Joannes Eichholtz a városi magisztrátus nevében elutasította a kérelmét. A kérelmező Csongrádon él, amely település Károlyi gróf fennhatósága alá tartozik. 47 évig élt itt, megfelelő életmódot folytatva. Pesten nem kíván iparúzással foglalkozni, csupán haláláig a lányánál békében élédegélni. Öregségében veje, Adalbert Hoffmann támogatja, akiben maximálisan megbízik. Nem szándékozik gyermeket magával hozni Pestre. A lányánál való megtelepedésért 50 Ft-ot a szegények házának, 50 Ft-ot pedig a helyi intézménynek ajánl fel. A Helytartótanácsához fordul kérésének engedélyezéséért.

Aláírás: Salamon Schvab csongrádi lakos.

Eredeti szöveg:

Serenissime Caesareo-Regie Hereditarie Princeps,

Archidux Austriae, et Regni Hungariae Palatine,
Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum,
Domine Domini Benignissime Gratosissimi !

Erga isthic sub Numero 1-o humillime advolutam meam Instantiam, vigore cuius Magistratui Civico Pestensi, qua decrepitus propemodum octogenarius senecio pro facultate memet exhactenus praehabito habitationali loco Csongradino utpote Pestinum transferendi, ibidemque ultimos vitae meae dies apud filiam meam Adalberti Hoffmann ejatis Chirurgiae Magistri Conthoralem transigendi, supplex fueram, praestitamque eatenus relationem Civitatis Capitanei Joannis Eichholtz sub Numero 2do per praelibatum Libera Regiaeque Civitatis Pestensis Magistratum perhibente Indorsata praepovocata Relationi Numeri 2-di superinducta a praevio meo petito simpliciter amotus exstiti; - necessitor proinde in eodem merito ad Serenitatem Vestram Caesareo-regiam et Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum e sequentibus rationum momentis humillime recurrere; videlicet,

1-mo Quia perhibentibus fide dignis Attestatis Magistratus Csongradiensis et processualis Judicis Nobilium sub Numero 3-tio non secus Officiolatus Dominalis Comite Károlyiani sub Numero 4tus per decursum 47 annorum, et quod excedit, quibus Csongradini comorabar, honestam continuo et moralem vitae rationem agendo facultatibus meis licito ac legali modo conquisitis, pauperiorem hominum classem absque omni interressentiae studio promptissime adjuvare studui, meque eapropter contenta in sub Numero 3tio et 4to recommendatione plene dignum effeci; non secus

2-do Quod Pestini in grandi mea aetate nullum Opificium exercere, neminique praejudicare, sed ex facultatibus dumtaxat meis victitare, et ultimus vita meae dies apud filiam meam pacifice transigere, ibidemque in statu meo senili valetudinario cura generi mei, adalberti Hoffmann, in quo maximam fiduciam habeo, uti cupiam; -

3-tio Neque intendo aliquas proles una mecum Pestinum adferre, ut iisdem nefors per longiorem ibidem commorationem, facultatem ultro quoque Pestini commerandi procurarem denique

4-to Paratus essem casum in illum, si mihi facultas residuos adhuc paucos vitae meae dies Pestini apud filiam meam transigendi concederetur, illico 50 florenos Valutales ad Institutum Pauperum, et totidem 50 florenos V. V. ad Institutum locorum dependere, ac secus etiam data occasione miseris ejatibus pro posse meo succarere.

Quibus proin e motivis Serenitati Vestrae Caesareo Regiae et Excelso Consilio Regio Locumtenentiale Hungarico humillime supplex esse sustineo quatenus mihi facultatem ultimos

grandaevae meae vitae dies, apud filiam meam Chirurgiae Magistri Adalberti Hoffmann Conthoralem, curandi potissimum valetudinarii status mei causa, Pestini transigendi, benigno-gratioso elargiri dignetur.

Qui in reliquo Altis gratiis, et praepotenti patrocínio commendatus, distinctissimo cum venerationis cultu in omni submissione emorior

Serenitatis Vestrae Caesareo-Regiae et Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici

Servorum infimus

Salamon Schváb

Incola Csongradiensis.

12.) 1828. évi anyag

Nr. 36. 1. 828.

2882. sz. 1828.01.21.

Regeszta:

Kelt: 1828.01.19. Buda.; Tartalom: M. Joachim tolerált szegedi zsidó lakos kérelme a Helytartótanácsához benyújtott kérelméhez csatolt dokumentumainak visszaigénylése ügyében.

Aláírás: M. Joachim szegedi tolerált zsidó.

Eredeti szöveg:

Serenissime Caesareo Regie Hereditarie Princeps,

Archidux Austriae et Regni Palatine!

Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum!

Domine Domini Domini benignissime, gratiosissimi, colendissimi !

Favens benigno gratiosum Int. ddo 3. Julii 827 Numero 17671 Civico Magistratui Szegedinensi submissum me voti compromptem plena effecit, cum interim ad recursum hoc in merito exhibitum nonnulla Documenta adnexuerim, quibus de prosecuti egeo, Serenitati Vestrae Regiam ac Excelsi Consilii R. L. H. humillime exorare sustineo, ut haec mihi benigno gratiose

extradare, et per Ayente – excipiendo, mihi subin mertenda disponere dignaretur. Qui benignitati, altisque gratiis devotus profunda cum submissione amorior.

Buda, die 19. Jan. 828.

Servus humillimus, infimus

M. Joachim.

Judaeus toleratus Szeged.

13.) 1828. évi anyag

Nr. 180. 3. 828.

27433. sz. 1828.10.07. alá csatolva NB jelzet alatt

Regeszta:

Kelt: 1828.09.12. Szeged.; Tartalom: Maglater Khon Izsák helybéli (szegedi) izraelita kérelme a városi tanácshoz a városban maradásáért. A kérelmező a városban élt polgárok házaiban, majd 5 év óta a saját házában. Mindig jóra valóan viselkedett. 16 éve önkéntes adakozásokat tesz a helyi zsidó községnek. A városnak adózik, és a tolerancia taxát is befizette. Mivel máshol nem tud túrt státuszt szerezni, kéri 7 gyermekével a helyben maradását engedélyezni.

Aláírás: Maglater Khon Izsák helybéli izraelita.

Eredeti szöveg:

Tekintetes Nemes Tanács!

Azoknak következésébe, mellyek a Nemes Méltóságú K. helytartó Magyar Tanács által mostan lé küldöt folyamodásomban elő adva vannak, az A. alat lévő négy tisztességes Polgárok bővebben is bizonyították, hogy én a N. Városban a nevezet Polgárok Házaiban 18. a mint pedig a T. N. Tanácsnál Csikos Joseffal folyt ügyemből tudva vagyon, az ettől vett saját Házaiban is 5. esztendőktől fogva úgy lakom e N. Várost, hogy nem csak azon A. alat, de ime B. Alat látra még házom hiteles Bizonyítványok szerént is magamat mindenkor jámborul, csendessen, békességessen viseltem, a kiktől mit vettem, becsülettel ki- elégittem, az helybéli Zsidó Községet, a mint C. alat meg isméri, 16. esztendőktől fogva önkényes adakozásimmal

gyarapítottam, a Városi adozásaimat szinte minden erőltetés nélkül ez máig napig, az úgy nevezet Tolerantialis Taksákkal együtt híven bé-fizettem, tiszte jámbor életem eránt is nincs oly Inclyto Tanátsi Jrdziik, mely én ellenem leg kisebb rovatéket mutathatna, átaljába egyszer it-laktom alatt fő célom volt az Elöl-jároságom iránt való tisztelet, és engedelmesség; csak ugyan ez kényszerítet arra, hogy emivel a folyamodásom mellé 2-dik 3. szám alatt rekesztet Extractus, és Bizonyítván szerént az itt türeldemetettek számába bé véve vagyok, és én itt semmi Zsidot másként türeldemeszve lenni nem tudok, s mindenkori magam jó viseletében birhattam, mindazonáltal így időtül fogva a tisztelt Városi Kapitányi Tisztség által a türedelemzetnek felsőb helyről való ki-szerzésére untalan, és keményebben szorítottam, e miat el-roskadakozomban 7. gyermekeimmel menedéket masut nem találhatván, e mostani folyamodást tegyem.

Erre nézve a Tekintetes Nemes Tanátsnál is minden alázatossággal esedezem, hogy nem találván erkölcsömben, jámborságomban, hívséges adozásomban fogyatkozást, ezeknek, annyi esztendei bé-kességes és lakásomnak, s- számos gyermekeimnek, de csak az emberiségnek tekintetéből is erántam kegyességgel lennie, és hogy az ohajtott türeldelmezet után többé ne háborgattathassak, az emlitet folyamodásomat a Felsőségnél pártfogalas elő-segíteni, s- ajállani meltoztassék, aki örökös háladással vagyok

a tekintetes Nemes Tanátsnak

Szeged 12. 7-e 828.

alázatos hív adozója

Maglater Khon Izsák helybéli Izraelita –

14.) 1829. évi anyag

Nr. 54. 1.

829. 2706. sz. 1828.09. 08.

Kelt: 1828.09.12. Szeged.; Tartalom: Ifj. Sváb István dorozsmai izraelita kérelme a városi tanácshoz Szeged városba való költözésének engedélyéért. A kérelmező atyja, Sváb István Dorozsma helységben 40 évig a közösség jeles tagja volt, és kereskedő, emellett adófizető lakos. Ő a szegényekre végrendeletileg 1200 Ft-ot hagyott. Másfelől Szegeden a zsinagógában állandó széket is bírt, amit a fia örökölt. A kérelmező Szegedre szeretne költözni, ahol a város

hasznára lehetne. A jövőben kereskedni szeretne, és megígéri, hogy rendesen fizeti majd a kivetett adókat.

Aláírás: Ifj. Sváb István dorozsmai izraelita.

Eredeti szöveg:

CopiaCopia

Tekéntetes Nemes Tanács!

Az :/: alá rekesztett helybéli Izraelita Községnek Bizonyítványaböven elő adja, hogy ámbár Sváb István édes atyám némely közelebbi kereskedésének alkalmasb folytathatása végett lakását Kis Kún szomszéd Dorosma Helységbe is tartotta, több mint 40 esztendőktől fogva mindég az a városbéli Nemzeti Község jelessebb tagja volt, annyi esztendők alatt az itt való Község kebelében ennek szükségei potolására folyvást hiven sött példassan adózott, életét is itt végezte, utolsó rendelkezésébe pedig dicseretes emlékezetet, és a városbéliek eránt való jó teteményes buzgoságát azzal tetézte bé, hogy az itteni szegények Institutumára 1200 forintnyi fundatiót hagyott, ugyan tsak e városi Nemzet Zsinagógájába, mint örökösödöt Község Tagja állandó székkal is birt, nevezetessen leg közelébb engemet illet.

Minekutánna tehát nevezett édes Átyámnak már halála történt, 's ez által nékem mint örökössének körülállásai is annyira változtak, hogy inkább azon édes atyám régi községe közé óhajtanam kell békességes lakásomat vissza venni mély alázatossággal bátorkodom á Tekéntetes Nemes tanács kegyességére esedezni, hogy csendes lakásomat e Nemes VÁrosban engedni méltóztasson.

Ennek meg nyerésére nem kevés okokat szolgáltathatnak az említett édes Atyámnak a Nemes városhoz volt correlatioi ajállaná kérésemet az érintett Zsinagogai Szék örökösödése is, de én minden bizodalमत inkább a tekéntetes Nemes Tanács nagy szívűségébe, és a jámbor adózok eránt tapasztalt mindenkor különös kegyességébe helyheztetem; ugyan azért ime az ://: alatt elől merem eddig volt lakásom helyérül a szomszéd Dorosmai Tanástól azt bizonyító Levelemet is mutattam, hogy én kitsinségétől fogva a jó erköltsnek követője, betsületnek, jámborságnak, békességes életnek szeretője voltam, e mellett a Nemes Városban akárkinek inkább hasznára, sem terhére kívánok, fogok is annál bizonyossabban lenni, hogy vagyontalanságom miatt senki nyomorgatására nem szorulok, ellenben a köz jó elő mozdítására közönséges erővel bírok, és a jámbor kereskedés folytatásával 's hiv adózásommal a nemes Városnak hasznos lakossa lehetek a mint a Tekéntetes Nemes Tanácsot bizonyossá tészem,

hogy általam jámbor, békességes, és engedelmes adózóinak száma fog szaporodni, és én a különös kegyelmét szint azon örökös hálaadással törekedek meg érdemeleni a minemű buzgosággal kérésemet újjítván leg nagyobb tisztelettel nem szünök lenni – A Tekéntetes Nemes Tanátsnak Szegeden 12-a 7bris 828 alázatos szolgálja: Ifj: Sváb István Dorosmai Israélita.

15.) 1828. évi anyag

Nr. 87. 3. 828.

31535. sz. 1828.11.21.

Regeszta:

Kelt: 1828.11.20. Pest.; Tartalom: Simon Sonnenfeld pozsonyi nagykereskedő kérelme a Helytartótanácsához Pest városban commorans és nagykereskedői jog gyakorlásáért. A kérelmező a bécsi műhelyben előállított termékekkel kereskedik. Az ország vásárjain nagybani kereskedést folytat. A pesti vásárokon már sok éve megjelenik, és nyílt boltív alatt árul. Emellett Debrecenben, Szegeden, és Erdélyben is látogatni akarja a vásárokat a jövőben. Emiatt pesti szálláshelyre is szüksége lenne.

Aláírás: Simon Sonnenfeld pozsonyi nagykereskedő.

Eredeti szöveg:

Serenissime Hungariae et Bohemiae Caesareo Regie Hereditarie

Princeps, Archi Dux Austriae, et Regni Palatine

Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum,

Domine, Domini, Benignissime, Gratosissimi !

In nexu humillimi Recursus mei, fine obtinendae in Civitate Pesthiensi Commorationis veniae, exhibiti, ac de praesenti in pertractatione Magistraluali existentis, coram Serenitati Vestra Caesareo Regia, et Excelso Consilio Regio Locumtenentiale Hungarico de genu suplex fieri praesummo: quatenus Benigna haec Gratia junctim cum Jure Quaestus Magnarii cum Mercibus scissilibus Benigno Gratiose concedi velit, e motivis sequentibus

a) Quod merces meas omnes e principalibus polissimum Viennensibus Fabricis mihi comparem.

- b) hasque all en Grosso in variis Regni nundinis prout et extra Regnaris venundam,
c) quod Quaestum in Civitate Pesthiensi jam a multis annis in nundinis anniversariis aperto
fornice exerceam: porro
d) quod ibidem sedemm fortunarum incarcu figere oplando, fundo sufficienti pro Quaestu
Magnario provisus sim, demum
e) Quod Pesthino nundinas Debreczinensis, Szegedienses ac Transilvanicas etiam in futuram
frequentare cupiendo, majori cum commoditate, et expensarum parsimonia easdem peragrarere
valerem; accedenda quoque eo
f) Quod super soliditate in Quaestus negotiis, non secus quam et moralitate memet in Recursu
pro impetranda Pesthini Mansionis Gratia demissa porrecto, sat superque legitimaverim.
Pesthini Die 20 Novem 1828

Serenitatis Vestrae Caesareo Regiae,
et
Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici,

humillimus subditus
Simon Sonnenfeld
Magnarius Quaestor Poseniensis

16.) 1828. évi anyag
Nr. 180. 1. 828.
23362. sz. 1828.08.21.

Regeszta:

Kelt: É.n. Tartalom: Isacus Magleter Khon szegedi izraelita adófizető kérelme a Helytartótanácsához Szeged városban commorans jogának folytatásáért, tolerancia jogért és kereskedelmi jog megítéléséért. A kérelmező, mint szeszesisital készítő Szeged városában 21 éve él. A városi kapitány a városból kiutasította. A Helytartótanácsot kérelmezi, hogy a városban tovább élhessen.

Aláírás: Isacus Magleter Khon szegedi izraelita adófizető.

Eredeti szöveg:

Serenissime Caesareo-Regie et Hereditarie Princeps, Archi-Dux Austriae,
et Regni Palatine,
Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum,
Domine Domini Domini Benignissime Gratosissimi!

Perhibente sub Numero 1-o Instrumento, ego, ut contribuens, et Professione Liquorum Cremator, Liberam Regiam Civitatem Szegediensem jam annis 21. incolo, et Incolatum hunc hunc usque prascutiarum cumea mei commendatione continuo, ut non solum juxta sub Numero 2-o adjunctum Protocoli Extractum, et Numero 3-o ejatis Senatoris, quia Judaeorum Commissarii Josephi Aigner Testimonium, toleratis ibidem mea nationis Hominibus adnumeratus sim, sed, uti sub Numero 4: deserte liquet, ex benevola magistratus concessione, imo etiam peculiari contra nonnullorum molestationem testata Protectione a longiori tempore in arendatis Civicum Domibus Liquorum simul epocillationem libere exereverim, tandem vero ipsos Civitatis Forenses fornices cum ipsissime Liquoris destrasendi libertati in censum sumptos hodiedum tenorem, et administrem.

In hac quidem adjunctor incorum situatione vel ideo nihil adversi praeominari potuissem, cum in memorata Civitate propria etiam Domo proprius sim, et me localis Magistratus sub toto Incolatu semper probum, pacatum, promptaque incubentium Datiarum depensione, et alacri communium onerum supportatione Public outilem Contribuentem fuisse nec hodiedum difficeatur; nunc tamen ex parte officii Civici Capitaneatus, ad Tolerantia Indultum, altiori Loco quam ocyus exoperandum, sub seria secus mei amandationis communitatione tanto dolorosius adstringor, quod jam senio confectus, atqui extremeis vita diebus proprius cum numerosa familia mea, novam alibi sedem, et vita media incassum quarere necessiterer –

Cum igitur vel causa insperati hujus fati mihi, nullus demeriti conscio, prorsus ignota essent, et sub Numeris praeadvolutis Documentis me ad tolerato statu, Taxis etiam hoc titulo sub Numero 5-o annue depensis, plene securisatum existimassem, sed neque reliqui in fata Civitate Judaei, exceptis forte in circa tribus, seu me seniores, seu meliori quam ego, modalitati tolerati in praesum viverent, tristem nihilominus hanc vicem, haud subirent, in genua provoluitus, coram Celsitudine Vestrae Caesareo.Regiae, et Excelso Consilio R. Camerali humillime supplex fieri praesummo, quatenus ex productis motivis, fracta quippe aetatis, numerosa familia, longioris cum utilitate continuati Incolatis, et ad Senium usque testata probitatis ratione,

mei, ac meorum misereri, provi summa Sua Gratia me in numerum realiter toleratorum in dicta Civitate Judaeorum cooptandum concederem ac per id ab extranea secus mihi impendente calamitate praeservatum consolari Benigno-gratosi non redignetur; qui in submissa veneratione aeternum devotus perenno

Altefata Celsitudinis Vestra Caesareo regia,

et

E. Consilii regii Locumtenentialis Hungarici

humilimus, et perpetuo fidelis servus

Isacus Magleter Khon contribuens

Izraelita Szegediensis

17.) 1829. évi anyag

Nr. 196. 1828.

26736. sz. 1828 10.02. alá csatolva :////: jelzet alatt

Regesztá:

Kelt: É.n. Tartalom: Grünblatt Leopold dorozsmai izraelita kérelme a főkapitányhoz Dorozsma településen való maradásának ügyében. A kérelmező utal arra, hogy a Jász és Kun kerületeket az izraelitáknak el kell hagyniuk. A kérelmezőt és családját mindez megviseli. Betegségét Szegeden, Pesten, Budán kezelteti. Kereskedéssel foglalkozik. Kérelmezi, hogy tavaszig maradhasson Dorozsma városában, mivel télen a betegágyában kell feküdnie. Már 12 éve él Dorozsmán, becsületes életmódot folytatott, és soha nem volt a közösség kárára.

Aláírás: Grünblat Leopold dorozsmai izraelita.

Eredeti szöveg:

Nagyságos Nádor Ispányi Fő Kapitány Ur

Kegyes Pártfogo Uram!

A Tekéntetes Jász, és két Kun kerületeknek azon nem regiben költ kegyes határozatjuk, melly szerint a nemes Megyéknek kebeléből minden Izraelita végképpen ki költözni tartozik engemetis, mint a kit az Imádando Dondviselés, szinte azon Hit – vallásban születni rendelt,

fájdalmassan érdekelt, vala – nemis lehetett egyéb hátra többi, miat sem az Ég alatt valamely más alkalmas lakó helyről aggódnom hol a bé következő béli üdőnek Kedvetlenségei ellen, magamat, és szegény Ház népemet meg vonhassam. De mind azok között kiket ezen csapás érdeket, én magamat csak azértis leg szerentsétlenebbnek mondhatom, hogy el estem azon móddal, minél fogva más lakó helynek keresése végett csak egy sikeres lépést is tehettem volna, a minémü akár hová való költözködésem, és b évétetésem minden bizonyal meg kívántatik. – Ugyanis sorvaszto betegségben sinlődvénm majd az egész raparon által, hol Szeged Várossában, nagy részről pedig Pesten, és Budán orvosoltatván magamat valamértis az ide zárt orvos Doctor: Bizonyság levélből kitetszik, és tetemes költségek tételével, szegény kereskedőségemnek meg csökkenésével, törekedvén Iffiu korá éltemet Feleségemnek, és kis nevetlen gyermekeimnek megtartani, - annak okáról tehetetlen valék Uj lakó helynek szerzése utain járni.

Illyetén boldogtalan állapotban bátorkodok, de kéntelenitetekis Nagyságodnak lábaihoz borúlni, és magos könyörületességiért a végre esedezni; méltoztasson tekénteni beteges személyemet, melyből rövid időn való el halásom csálhatatlanúl ki tetszik, és az én tavaszig való Dorosmán tartozkodásom el türetését kegyessen meg engedni, nem különben a Dorosmai Nemes Tanátsnak meg hagyni, hogy a Télen által beteges ágyamban, ott leg alább nyugodalmassabban viselhessem az egész világtul el hagyotat sorsomat, és így kikeletig Ház népemnek valahová való költözködésétül gondolkodni időm lehessen, úgy magamis a Halálhoz csendessen el készülhessek: mert minekutánna minden Örökösök le mondottak volna éltemről tavasznál hosszabb életet nem várhatok.

Ha ezen mélységes esdeklésemet figyelembe venni, és erköltsi magam viselkedésétül az illető Nemes Tanástul akár Információt, akár bizonyítványt kívánni Méltoztatik Nagyságod, én előre bizonyossan ígérhetem magamrul, hogy mint a fennt Tisztelt Dorosmai Nemes Tanástúl, mint pediglen az ottani elő kelőktül, ollyatén bizonyság levelet foghatok elő mutattni, mellyekből világosságra jövend az, hogy én Dorosmán tartozkodásomnak ideje alatt, melly tizenkét Esztendőre fordul, magamat mint betsületes, és soha leg kisebb vétet el nem követő, sőt jámbor életemért mindent által Kedvelt Izraelita vagyok – és hogy a Nemes Közönségnek terhére vagy kárára soha sem voltam, Tavaszig való meg maradhatásomért, mindenek könyörületes rész vétellel vagynak erántam sinlődő állapotom miattis.

Melly alázatos kérésemet meg ujjítván a
leg mélyebb tisztelettel vagyok.

Nagyságos fő Kapitány Úr

Kegyes Pártfogo Uramnak

holtíg leg alázatossab szolgája

Grünblat Leopold

Dorosmai Izraelita

18.) 1830-as anyag

Nr. 81. 1. 1830.

17176. szám

Regeszta:

Kelt: É.n. Tartalom: Samuel Schvartzfeld szegedi tolerált zsidó lakos kérelme a Helytartótanácsához dokumentumai ügyében. A kérelmező 1828-ban Pest városhoz folyamodott tolerancia jogért. Dokumentumait azonban azóta sem kapta vissza. Ezért kéri azok visszajuttatását.

Aláírás: Samuel Schvartzfeld szegedi tolerált zsidó.

Eredeti szöveg:

Serenissime Caesereo Regie Haeriditarie Princeps Archi Dux Austria et Regni Palatine!
Excelsum Consilium Regium Locumtenetiale Hungaricum, Domine, Domini, Benignissime
Gratiosissimi!

Provocatis Instantia pro concedende mihi in Libera Regiaque Civitate Pestiensis Tolerantia directe Amplissime praeliberatas Civitatis Magistratui Mense Julio Anni 828 per me exhibita advolutis, denegata haud restitutis, dum adhaerentium 3. originalium Documentorum meorum extraditionem ibidem sollicitassem, decloratum est mihi, eadem ope relationis Magistratualis Anno 828. hoc in merito Excelso Consilio Regio Locumtenetiali Hungarico praestita altius submissa et abinde solum illa, quae mihi consignata sunt remissa haberi.

Quapropter Serenitatem Vestram Caesereo regiam et Excelsum Consilium R. L. Hungaricum humillimis exorare praesummo precibus, dignetur eas suo loco Benigna gratiosas ita Instantia acclusadis in specie 4. 5. et 7. signata, quorum praesentem necessitatem habeo, mihi suppletorie

quo ocyus extradentur. Qui in reliquo Benignitati, altis Gratiis humillime devotus, ima in submissione persisto.

Serenitatis Vestrae Caesereo Regionum et Excelsi Consilii R. Locumtenentialis Hungarici

humillimus servus

Samuel Schvartzfeld

toleratus Judaeus Szegedinens

19.) 1833. évi anyag

Nr. 2. 13. 1833.

15017. szám

Regeszta:

Kelt: 1833.05.25. Győrsziget.; Tartalom: A győrszigeti közösség elöljárói kérelme a Helytartótanácsához Wodianer Fülöp szegedi kereskedőnek és fiának, Kozma Wodianernek a testamentumára vonatkozóan. Kozma Wodianer vallástudós volt. Feleségével a kolera idején elhaláloztak, kiskorú gyermeket hátrahagyva. A hagyatékából 21,757 ft 8 kr részben testvéreinél, Samuelnél és Rudolphnál, míg 4500 ft sógoránál, Samuel Schvartzenfedlnél található. A gyermekének neveléséért Rudolph Wodjanernek kell kifizetni 377 ft 30 kr-t. A közösség, amelynek életében Kozma Wodjaner mindig fontos szerepet töltött be, kérelmezi, hogy a kegyes alapítvány összegét, amelyet a testamentum említ, és Philipp Wodjaner alapozott meg, a zsidó tanulmányok megőrzéséért továbbra is engedélyezzék számukra. Kérelmezik, hogy a kezelésére három vallási kezelőt válasszanak, egyet közülük, egyet Pozsonyból, és egyet pedig Pestről.

Aláírás: Győrsziget zsidó közösségének elöljárói.

Eredeti szöveg:

Serenissime Caesereo Regie Haeriditarie Princeps,

Archi-Dux Austriae, Regni Hungaria Palatine!

Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum,

Domine; Domini; Benignissima; Gratosissimi!

Philippus condam Wodjaner Judaicus Quaestor Szegediensis medio testamentarie Dispositionis suae sub A. extractive adlateratae, Septimam partem remansurae ab obitu suo substantiae pro perenni foundatione destinavit ea ratione, ut ex Interu Juriis ejus cuique superstitum nepotum, dum matrimonium contraxerint, 500 florini Val. Vien: nomine subsidii dependantur, residuum vero pro salute animae ejus, in pios fines, et specialim ad promovendum studium religionis, modalitate per filium ejus Kozmam Wodjaner ulterius determinanda convertatur.

Testatore de functo filius ejus Kozma Wodjaner pias Intentiones Genitoris sui religiose executurus, ex foundationalibus pecuniis 21,757 fl. 8 x. Val. Vien: apud Fratres, Samuelem et Rudolphum sub B., alios 4500 florinos vero apud affinem suum Samuelem Schvartzenfeld erga 6 flitiale Interesse elocavit sub C. et D. interusura vero partim in dotationem nepotum; medio tempore matrimonia contrahentium, partim autem in adjutorium studentium, et Religionis nostrae Ministrorum erogavit; prout Extractus Libri ejus Rationarii sub E adlateratus perhibet.

Kozma Wodjaner quoque una cum Consorte sua per Choleram, anno 831 hic loci grassantem, relictis duntaxat illegitimae aetatis orphanis absumto, Tutore vero pro his nec dum constituto, implementum Testamenti quad praeattactam piam foundationem, intantum adhaesit, ut decursu trium fere annorum non plus, quam 377 fl. 30 x. Val. Vien. per Rudolphum Wodjaner depensi, adque juxta mentem fundatoris erogati fuerint.

Partim igitur studio rememorata piam foundationem in sua integritate conserva Judi, utque ea ad mentem fundatoris administretur, quantum in nobis est collaborandi, partim vero erga provocationem aliarum judaicarum Communitatum, qua vita Kozma Wodjaner durante in beneficio ejusdem foundationis participarunt, erga nos sub F. G. H. factam humillime supplicare praesummimus, quatenus Serenitas Vestra Caesareo Regia, et Excelsi Consilium Locumtenentiale Regium Hungaricum toties memorata piam foundationem per Philippum condam Wodjaner specialim ad promoverendum studium religionis factam, sub Benigno gratiosam protectionem suam recipere, et congrua disponere dignaretur, ut penes omnimodam foundationalium Capitalium Securitatem, Intera Juria eorum menti fundatoris conformiter impendantur, quo scopo tres Religionis nostra administratores omni exceptione majores unum quippe e gremio nostro, alterum Poseniensem, tertium Pestensem strictas rationes reddituros constitui demisse oramus; profundissima in submissione perseverando-

Serenitatis Vestrae Caesareo Regia

Excelsi Consilii Locumtenentialis Regii Hungarici

Győr Szigeth die 25-a May 833.

20.) 1841. évi anyag

Nr. 5. 216a. 841.

36640. sz. 1841.10.26. alá csatolva I. jelzettel 1840.09.15. dátum alatt.

Regeszta:

Kelt: É.n. Tartalom: Grünvald Max kalmárlegénynek a Helytartótanácsához írt kérvénye a városban bolt nyitására. A kérelmező az 1840. évi 29. tc. hatályára utal, amely szerint magyarországi születésű izraelita teljes joggal nyithat boltot. Ő maga kitanult kalmárlegény, 10 éve több városban kereskedő házaknál szerzett gyakorlatot. Jó magaviseletű., amit bizonyítványai igazolnak. Ő maga Bonyhádon született, most Pécsen él. Vagyona 3000 ezüst forintba rúg. Posztó, szövet, illetve divatáru kereskedést kíván nyitni.

Aláírás: Grünvald Max: - Szeged Városában kalmár legény.

Eredeti szöveg:

Tekéntetes Tanács!

Minthogy a Nemzet köz ohajtásának engedett Törvényhozó hatalom utóbbi múlt Országgyűlés alkalmával a Szabad Kir. Városokban magyar születésű Izraelitáknak szabad kereskedés üzhete végett bár minő bolt leendő nyitására teljes jogot adott, emme törvény által meghatározott engedelemmel, és jussal én is, - ki már közel 10. évekhez több városokban majd csak nem leg első és kiterjedtebb kereskedői házaknál, mint kitanult legény böen volt tapasztalásomon alapult szükséges tudományomat. és ditséretes mindenhol volt magam jó viseletjét az ide mellékelt :/: ://: :///: :////: alatti Bizonyítványoknál fogva bízonyítottam, - a Magyar honba lévő, jelesül Bonyhádi születésemet pedig %/: alatti hiteles Attestatum szerint kimutatni szeretsés vagyok, - szülöttem földjéhez közel lévő e Sz: Kir: Pécs Várossában élni, és meglelégedéssel szolgálni tanult kalmári készségemnek abban, a közönség kívánatának megfelelni ohajtván. -

Bátor vagyok legnagyobb alázatossággal Tekéntetes Tanácsot megkérni, méltóztatna nekem annyival inkább, mivel az említett 1840-ik esztendei 29-ik tör. Czikkely utmutatásánál fogva fent hivatkozott okiratokkal bévalosodott magyar születésem, és leg kissebb kifogást sem

szenvedhető jó viseletem mellett azontul 3,000. ezüst forinton felül lévő értékem ki mutathatására is mindenkor kész vagyok, - kebelében poszto, ugy egyéb szövet, és divat ám kereskedésem üzésére kendő Bólt nyitását kegyessen megengedni. - Mély tisztelettel maradván-

Tekéntetes Tanátsnak

leg alázatosabb szolgálja

Grünwald Max: - Szeged Várossában kalmár legény.

21.) 1842. évi anyag

Nr. 5. 61. 842.

14736. 1841.04.22. és 17208. 1842.04.28.

Regeszta:

Kelt: É.n. tartalom: Grünwald Max izraelita kalmárlegény kérelme a Helytartótanácsához Pécs városában a városi hatóság általi korábbi elutasítása után. Lakhatási és kereskedési, valamint boltnyitási jogért esedezik. Az 1840. évi 29. tc. hatályára hivatkozva már 1840. szeptemberében jó magaviseletét, kereskedésben való közel 10 évnyi tapasztalatát igazoló dokumentumok csatolásával a városban lakhatást és a boltnyitást kérelmezte. A kérelem azonban elutasításra került. Szeged város tanácsának hiteles bizonyítványával igazolja magyar születését, jó magaviseletét. Sőt a főrabbi azon aggodalma is kiderül az okiratokból, hogy az iratokat részben Mayer, részben Mark nevére adták ki. Azonban arra is fény derül, hogy a zsidóság körében a Mayer név helyett a Márk, Max és Móricz nevek használata megszokott. Másfelől az a vád sem áll meg ellene, hogy kalmártestület nem adott ki bizonyágleveleket a vándorlásairól és tanulásáról, mivel ő, mint izraelita, száműzve volt ezektől a testületektől. A kérelmező szerint az sem lehet indok, hogy a kalmárok száma úgy megsokasodott a városban, hiszen a nemzet jobb léte és virágzása csak erősödik ezáltal. Ezért újra kérelmezi, mivel magyarországi születésű lévén, jó magaviseletű, emellett 3,000 forintnyi vagyon tulajdonosa, a városban letelepedhessen, valamint boltot nyithasson (posztó, szövet és divatáru).

Aláírás: Grünwald Max izraelita kalmár legény.

Eredeti szöveg:

Fenséges Császári Királyi Örökös Fő Herczeg,
Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács,
Kegyelmes Kegyes Uraim!!

Ő Császári Királyi Apostoli Felsége legkegyelmesebb koronás fejedelmünk, hív adózóinak jobb létét, vallás különbség nélkül atyailag szíven hordozván, a Nemzet' köz ohajtásával párosulva, múlt 1840k évben a polgári jogok' gyakorlásában korlátozott Izraéliták részére, Országgyűlésileg azon üdvös 29-k törvény cikkely, -mellynél fogva nekik - a Sz. K. városokban lakhatás. kereskedés és mesterségek szabad űzhetése meghatározott feltételek alatt megrendeltetik, - hozattatott; - mely emberi jogokat méltányló 29-k törvény cikkely jótékony rendelete által, mély tisztelettel alábbírt is szinte lelkesítve, múlt 1840-k évi September hónapban nem csak magyar születésemet is erkölcsös jó magam viseletemet tanúsító szükséges Oklevelekkel, hanem meg azonfelül közel 10 évek alatt több városokban majd csak nem legelső kereskedői házaknál tapasztalt kalmárhoz illő szükséges tudományomról szolló bizonyítványokkal ellátott az iránti kérelemmel, hogy a kebelébeni lakhatást, 's a törvényben alapúlt kereskedő bolt nyithatását engedné meg. - Sz. K. Pécs városa Tanácsához folyamodtam, azomban fájdalom! a Kalmári Testületről erre adott felelet vélem megczáfolhatás, vagy ne talán még bővebb kimutatásra szükségesnek véli adatok' potolólág felhozhatása végett még csak közölve sem lévén, törvényes és igazságos kéresemről hirtelen elmozdítottam, és pedig az egyes alatti határozatnál fogva, jobbadán olyas okok miatt, melyek az említett törvény' világos rendelkezéseinél fogva akadályul nem is szolgálhatnának, mert a mondott törvény a kereskedés űzhetésre egyéb tulajdonságot az Izraélitában nem tűzött ki a magyar születésnél és erkölcsös magaviseletnél, - már pedig ha hogy a Tanács által annak hitelesebb felmutatására utasítva lettem volna, bizonyosan azt a :: alatti Sz. K. Szeged Városa hiteles Bizonyítványával - mit is jelenleg igazolásomra ide zárni bátor vagyok - szinte bebizonyítani siettem volna, - a szerént pedig nem csak magyar születésem, és példás jó viseletem Sz. K. Szeged városa Tanácsa által eleve megvizsgálva bebizonyíttatik, hanem ugyan csak a :: alattinak végén NB jel alatt lévő Bizonyítványánál fogva a Fő Rabbinak, azon aggodalom is, hogy a felhozott bizonyítványok azon ok miatt: minthogy résszerént Mayer, résszerént Mark névre adanak ki, személyemre talán nem alkalmazhatok- megszűnik, miután a mondott NB alatt hitelesen felvilágosítatik, hogy az Izraéliták Mayer helyett németül Márk, Max, és Móricz névvel élni szoktak, mi náluk ugyan azt jelentvén, egyre megy. -

Hogy pedig az érintett kereskedési tanulásom és vándorlásom' bebizonyítására felhozott tanubizonyság levelek, á kalmári testület által kiadva nincsenek, igen természetes, de hogyan is lett volna az onnan megszerezhető, midőn eddig az üldöztetett Izraélita minden ollyas testületektől, egyáltalán száműzve vólt, sőt még most is világos törvény ellenére azon jogbani részesíthetésben á Kalmári testület, á lehetőségig, minden helyes ok nélkül is, mint jelen esetben; olly annyira akadályozza.

De az sem lehet elégséges ok, hogy a Kalmároknak száma megszorodott, mert igen fájdalmas lenne á polgári életben, az azon sorsú embereket, t.i. á kereskedőkre, kik által á nemzet jobb léte és virágzása úgy á míveltséggel együtt járó kielégítő kényelem leginkább Eszközöltetik, bizonyos számra szorítani, de az újabb törvény lelkével is homlok egyenest ellenkezik, és csak ott lehet helye, és felsőbb parancsolatok által azoknál vagyon megrendelve, mellyek ár szabás alatt vannak, mint á pékek mészárosok és szappanosok.

Ezeknél fogva azon okok, mellyek miatt á többször felhívott 29-k törvény cz. ellenére Sz. K. Pécs Városa Tanácsa igazságos kéresemről elmozdított, nem csak megerőtlenítve, hanem á nevezett városbani lakhatásra, 's kereskedés üzhetésre, és bólt nyitásra, az ugyam említett törvény kívánta kér tulajdonságokat, u: m: Magyar születésemet és erkölcsös jo magam viseletét á ://: alatt pótolólag hiteles formában lett bemutatással megszüntetve lévőb: Császári Királyi fő Herczegséged 's á Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács előtt. mély alázatossággal esedezem, hogy Sz. K. Pécs városa Tanácsánál kegyelmesen és kegyesen elrendelni méltóztasson, hogy miután á többször említett törvény szabta tulajdonok mellett több mint 3,000 forint értékem kimutatására akármikor is kész lennék, tehát kebelébeni megtelepedhetésemen felül posztó 's egyéb szövet és divat árú kereskedésem szabad üzésére bóltot nyithassak megengedni tartozzon.

Ki magas kegyelmeibe 's kegyességőkbe leg mélyebb tisztelettel ajánlott, jobbágyi hódolattal öröklöt

Fenseges Cs. Kir. fő Herczegségednek

's á Nagy Méltóságú M. K. Helytartó Tanácsnak

legalázatosabb hív szolgálja

Grünwald Max Izraélita Kalmár legény.

22.) 1846. évi anyag

Nr. 2. 13. 846.

19278. sz. 1846.05.11. alá csatolva 2770. 846. :///: jelzet.

Regeszta:

Kelt: 1846.08.09. Szeged.; Tartalom: Szeged város izraelita községének közgyűlésének nyilatkozata korábbi kérelmeik felmondása ügyében Billitz Daniel rabbi ellen. A közgyűlés előtt kijelentik, hogy Billitz Danielt 1846.01.22-én rabbinak választották meg, azonban ő 1846.08.09-én lemondott. A község ezt elfogadja. Azonban a békesség helyreállítása érdekében 1847. május 1-éig a hivatalában marad, amit az alulírottak is elfogadnak. A közösség a rabbiválasztás után két részre szakadt, civódások jellemezték. Billitz Dániel ezért akadályokba ütközött a papi hivatásának betöltésében. 1847. május elsejéig jár a fizetése, valamint további 1200 Ft, mivel korábban sem hitszónoknak, sem rabbinak nem vállalták fel. Azonban a béke megőrzése érdekében a község kötelezte magát, hogy Billitz Danielt soha többé sem hitszónoknak, sem rabbinak nem veszi fel. Ha valaki ennek érdekében tevékenykedne, büntetésben részesüljön: ha tehetősebb 500 ft-nyi összeget, ha közepesen tehető 200 Ft-ot, ha szegény, akkor valamilyen nem pénzbeli büntetésben részesüljön. A befolyt összeg a kórház, másik része pedig az egyházi pénztárába kerüljön befizetésre. Billitz Danielt tisztségének betöltése alatt sem szóbeli, sem egyéb bántalom nem érheti, ellenkező esetben a korábban említett büntetési tétel lép érvénybe. A közösség azonnal vegyen fel egy segédpapot (dajjant). Azonban az esketési díj a rabbit illeti, még ha a dajjan végzi is azt. A korábban a Helytartótanácsához beadott kérelmeket az alulírottak visszavonják.

Aláírás: Deuts Salamon m. k. Biró. Kohen Károly m. k. Auslander Simon m. k. Bazin Jakab m. k. Schlesinger Jakab m.k. Cziner Moritz m.k. Pollak D. Simon m. k. Schweiger Ábrahám m. k. Kojeteiner Márkus m. k. Pollák Josef m.k. Reiner Josef m. k. Schaffer M. Joachim m. k. Sváb Jakab m. k. Rosenthal V. m.k. Szmétán Ignázt m. k. - Schwartz Markus m. k. Kunitz Jakab m.k. Auslander M. m. k. Deitsch David m. k. Schweiger Jakab. m. k. Stern Jakab m. k. Cziner Jakab m.k. Löwy Vilmos m. k. Kohn Isak m. k. Weiner Moritz m. k. Deutsch Samuel m. k. Schweiger Ignázt m. k. Weinberger Elias m. k. Reiner Jakab m.k. Printz Löbel m. k. Deutsch Isak m. k. Reiner I. Josef m. k. Politzer M. H. m. k. Gritz Ignázt m. k. Rosenberg Zsigmond m. k. Fischer Jonás m.k. Pick Moritz m. k. Kronstein Josef m.k. Deutsch Márton m. k. Véber Ignázt m. k. Fiser Mihály m. k. Klein Ábrahám m. k. Szetsin Löbel m. k. Kriegler Josef m. k. Koch Samuel m. k. Auslander Adolf m. k. Pulitzer Gerson m.k. Politz Max m. k. Löwinger ferentz m. k. Klein Ignázt m. k. Rosmán I. m. k. Wilhelm Jakab, Herczel Fülöpp m. k. Cziner Salamon m. k. Holitzer Salamon m. k. Pollák Leopold m. k. Bernheim Ignázt, Bernheim Isák, Czinner Ignázt, Pollák Vilmos m. k. Weisz Hermán m. k. Bernheim Adolf m.k. Spitzer Moritz m. k.

Jelenletünkben Wéber György m.k. főbíró Jary Pál m. k. főkapitány 's községi biztos Gerentsér János m. k. Tudositnok Petrovits Istvány m. k. tanátsnok á Veszekinovits Bazil m. k. Aljegyző, Jegyző 's kiada Bauer Márkfi Hermán m.k. á helybéli irt község Jegyzője.

Eredeti szöveg:

Szabad királyi, Szeged Városábani Izraelita községnek 1846-ik évi augusztus hó 9-én közgyűlése.

Minekutánna Billitz Daniel Úr az 1846-ik évi Jan- hó 22-én történt pappá választását községünkhöz mai napon benyújtott azon lemondó irásánál fogva, önkényileg és szabad akaratából megsemmisíti, mellyben nyilatkozik, hogy békességünk helyre állíthatása tekintetétől az 1847-ik évi Május hó 1-ső napjáig tisztségében maradva, mi alól irottak á fent érintett lemondása elfogadjuk midőn egyszersmind nem tsak az 1846-ik évi Januarius hó 22-én történt és 38-ik szám alatt jegyzőkönyvileg eléírt papválasztást hanem is á 39-ik szám alattit tökéletesen ugyan is örökig megsemmisítjük közalázattal 's közegyetértéssel. -

Billitz Daniel Urnak papi tisztségéről lemondásának mi alól megírottak részéről előjáróilag és községileg történt elfogadás következtébe határozattá vált.

1-ör Minthogy eddig községünkben á papi ügyre nézve két felekké váltak küzdése által á leg nagyobb gyűlötségeket tápláló czivakodások uralkodtak, mi által községünk majd a vég romlásnak indult volna, 's minthogy most meg egyeztünk, hogy az előbbi községi béke ismét helyre hozassék Billitz Daniel Úrnak 1847-ik évi Majus hó 1-ső napján az addig neki járandó rendes fizetésén kívül községünk pénztárából pengői egy ezer két száz forintot azért minthogy önkényileg az 1846-ik évi Jan hó 22-én 38-ik szám alatt költ felvételezőt lemond adván, őt soha sem hitszonoknak sem Rabbinak felvállalnunk szabad ne legyen.

2-or Nehogy az eddigi fájdalmas gyűlötségeket ismét valamellyik köztünk felélesztve, szorosan lekötelezük magunkat Billitz Daniel Urat, soha se kebelbeli papnak vagy hitszonoknak felvenni. Azon egyén pedig közölünk ki e 2-ik pontban említett közkötelezésünk ellen cselekednék vagy ravaszság útján szotöbbséget szerezvén iparkodnék aláírásokat vagy más intézéseket keresne: azon czélra, hogy Billitz Daniel Ur ismét papunk vagy hitszonokunk legyen legszorosabban lekötelezi magát ezennel, érdem szerint büntetésül azt fizetni, mi egy egyént ellen ki béke háborgató, és községrontó ugyan is: ha á vétkező egyén gazdag osztálybeli pengői öt száz forintot, ha középszerű állapothoz tartozó, pengői kétszáz forintot és ha szegény

sorsu kit pénzzel büntetni nem lehet Tekintetes Nemes Tanátsunk által mint lázító és községi béke háborgató szigorún és keményen büntessék. Az itt érdeklett büntetési pénzből esik egyik fele a helybeli polgári korházra, a másik fele pedig izraelita Egyházunk pénztáraába.

3-or Azon helybeli izraelita egyén ki merészkednék Billitz Daniel Urat fent határozott működési ideje alatt szóval vagy tettel bántani szinte az itt 2-ik pontban érintett büntetés alá szigorún vonassék.

4-er Ezen alkalommal határozatott: hogy községünk azonnal egy segéd papot ugy nevezett “Dáján”-t felvegyen ugyan is határozatlan ideig hogy akár ki köztünk gyermekeit házassági alkalommal, vagy a “Dáján” vagy Billitz Daniel Úr által összeeskütheti, csak hogy az illető eskütetési díj, ha az eskütetés a “Dáján” által történik Billitz Daniel Urnak adassék.

5-ör Végre e tárgyra vonatkozó minden féle előgördült folyamodásokra panaszokrol fuguisitiokról ‘s a ház melly név alatti pörbéli intézményekről, miket valamint helybeli Tekintetes Nemes Tanátsuknál szintugy törvényutol a legfelsőbb helyekre felfedezhettük, ezennel legünnepélyesebben ez érdemben mai naptól fogva lemondunk.

Deuts Salamon m. k. Biró. Kohen Károly m. k. Auslander Simon m. k. Bazin Jakab m. k. Schlesinger Jakab m.k. Cziner Moritz m.k. Pollak D. Simon m. k. Schweiger Ábrahám m. k. Kojeteiner Márkus m. k. Pollák Josef m.k. Reiner Josef m. k. Schaffer M. Joachim m. k. Sváb Jakab m. k. Rosenthal V. m.k. Szmétán Ignázt m. k. - Schwartz Markus m. k. Kunitz Jakab m.k. Auslander M. m. k. Deitsch David m. k. Schweiger Jakab. m. k. Stern Jakab m. k. Cziner Jakab m.k. Löwy Vilmos m. k. Kohn Isak m. k. Weiner Moritz m. k. Deutsch Samuel m. k. Schweiger Ignázt m. k. Weinberger Elias m. k. Reiner Jakab m.k. Printz Löbel m. k. Deutsch Isak m. k. Reiner I. Josef m. k. Politzer M. H. m. k. Gritz Ignázt m. k. Rosenberg Zsigmond m. k. Fischer Jonás m.k. Pick Moritz m. k. Kronstein Josef m.k. Deutsch Márton m. k. Véber Ignázt m. k. Fiser Mihály m. k. Klein Ábrahám m. k. Szetsin Löbel m. k. Kriegler Josef m. k. Koch Samuel m. k. Auslander Adolf m. k. Pulitzer Gerson m.k. Politz Max m. k. Löwinger ferentz m. k. Klein Ignázt m. k. Rosmán I. m. k. Wilhelm Jakab, Herczel Fülöpp m. k. Cziner Salamon m. k. Holitzer Salamon m. k. Pollák Leopold m. k. Bernheim Ignázt, Bernheim Isák, Czinner Ignázt, Pollák Vilmos m. k. Weisz Hermán m. k. Bernheim Adolf m.k. Spitzer Moritz m. k.

Jelenletünkben Wéber György m.k. főbíró Jary Pál m. k. főkapitány ‘s községi biztos Gerentsér János m. k. Tudositnok Petrovits Istvány m. k. tanátsnok a Veszekinovits Bazil m. k. Aljegyző, Jegyző ‘s kiada Bauer Márkfi Hermán m.k. a helybeli irt község Jegyzője.

Nr. 2. 4. 847.

2370/450. sz. 1847.01.11.

Regeszta:

Kelt: É.n. Tartalom: Levinszky Jakab kereskedő kérelme a Helytartótanácsához magyarországi születésének elismerésére. A kérelmező Trencsén megyében, Varin helységben született és gyermekségét itt és más felső-magyarországi településeken töltötte. Majd Galgócz helységben egy rokonánál, Mayer Jóseffnél élt. Azonban keresetében nem remélhetett további előrelépést, ezért Pest városba érkezett, ahol kereskedőként működött. Elegendő hitele nem lévén, egész évben az utakat róttá, vásárokat keresve. Pestre csak akkor jött, ha új kelmékkel frissítette készletét. Ezután Arad és Szeged városokba helyezte át tevékenységének fő helyét. Miután magyarul jól megtanult, és a Szeged környékén élőkkel jó kapcsolatba került főként itt kereskedett. Azonban irigye, Bernheimer Lipót szegedi izraelita az ellehetetlenítése érdekében hamisan megvádolta a Helytartótanácsnál, hogy ő nem magyar, hanem morvaországi születésű és katonaság elől szökött az országba. Ezért 1846.11.30-án körözés indult ellene, amely szerint, ha a városban megtalálják, kihallgatás nélkül születési helyére, Morvaországba utasítsák vissza. A kérelmező Szeged város kapitánya előtt igyekezett bebizonyítani, hogy az ellene hozott vádak hamisak, hiszen ő magyarországi születésű. Emellett perbe idézte a nevezett Bernheimer Lipót folttisztítót, aki állította, hogy a feljelentést nem ő tette. Ekkor Szeged város minden ingó vagyonát lefoglalta Levinszky Jakabnak addig, amíg bizonyítékot nem szerez születési helyéről. Az igazolásokkal 1846.12.28-án kellett Szegeden megjelennie. Ő decemberben a rossz utakon elindult, és el is nyerte a bizonyító dokumentumokat. Kéri, hogy a Helytartótanács fogadja el bizonyítékait, szegedi kezését mentesítse, és a zálogba tett ezer pengő forintjait bizonyítványával együtt számára kiadják, és tovább ne háborgassák.

Aláírás: Levinszky Jakab izraelita kereskedő.

Eredeti szöveg:

Fenséges Császári Királyi Fő Herczeg Ország Nádora!

Fő Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács

leg kegyelmesebb Uram és Uraim!

Trentsin Megyében keblezett Varin nevű helységben születvén gyermekségemet szakadatlanul Magyar Ország ezen felsőbb részében töltöttem, Későbbben azonba Galgocza leszármazván, ottan Onoka Rokonom, Mayer Jóseffnél élösködtem, de miután ottan előmenetelt nem reményhettem, Sz. Kir. Pest Városában rövid idő alatt tehetősebb kereskedőkkel kapcsolatban jövén, állásomhoz képest nem megvető hitellel, kereskedői iparom kiüzésére, láttattam el; mellynek eredménye volt, hogy a leg előkelőbb vásárokat az Országban árus javaimmal meglátogathatván, az egész évet utakban és vásárokbán töltöttem, és Pesten csak akkor jelentem meg, midőn árus sátoraimat újabb kelmékkel felelevenítenem kellettét. -

Idő közben tapasztalván azt, hogy Arad és Szeged városokban, de leginkább utóbbiban azokból is, mivel a Magyar Nyelvet, gyermekségemtől fogva magamévá tévén, reám nézve a kereskedői pályán a legörvendetesebb jövendők mutatkoztak, kiterjedtebb esmeretséget ottan és vidékein magamnak szerezvén, leginkább iparomat Szeged városára és környékére nagyobb részben szorítottam, 's így történt, hogy némelly hasonló iparban álló egyének, virágzó előmenetelemet irigy szemekkel tekintvén, egyik közülök ártani, és károsítani akaró szándékból kiindulva Bernheimer Lipot Szegedi Izraelita neve és aláírása alatt, Császári Királyi Fő Herczegségedhez, és a Fő Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanácshoz intézett hamis feladása által, engem azzal vádolni nem irtódzott, mintha én nem magyar, hanem Morva Országi születésű, Katonaság elől elillantot szökevény volnék.

Ezen hamis és alaptalan feladás, a Fő Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanácsnál méltányításra találván, Sz. Kir: Szeged Városa Tanácsához folyó 1846. év November 30-án olly Intézkedés küldetett le, hogy azon esetre, ha én az említett Város keblébenfeltaláltatnék, minden ki halgatás nélkül befogattatván, állítólagos Morva Országi születésem heylére, őrizet alatt kísétessek által, azonban

Magamat mindennekben a honban virágzó törvényekhez alkalmazván, és Magyar hazámban születvén, álmomban sem juthatott eszembe illy hamis feladás, ugyan azért nem kevés bámulással tapasztalnom kellett, milyen irtóztató viszonyokat a tervezett ármánykodás szokott maga után huzni.

Ugyan is: a említett Szeged város Kapitánya által a törvényszék eleibe állíttatván, jollehet szóbeli előadásommal nyilván bebizonyítani igyekeztem, hogy a feladás irigységből származott hamis állítás, és előadtam, hogy én nem Morva, hanem Trentsin Megyebeli Varin nevezetű faluból vettem eredetemet, továbbá pedig megczáfoltam a feladást azzal is, hogy a hamis feladásban aláírva látható Bernheimer Lipot nevű, Szegeden ruha foltok tisztogatásából elősködő Zsidót, a törvény eleibe idéztetvén, minden tartózkodás nélkül nyilván állította, hogy Ő a kérdéses feladásról mit sem tud, és neve, hire 's tudta nélkül hamisan vagyon az érintett

folyamodás aláírva, - még is a tisztelt Szeged Város törvényszéke tekintetbe nem vévén alapos mentségemet rögtön letartóztatott, és a K. Intézmény rendeletéhez szigorúan magát alkalmazva, börtönbe vettetett, mely súlyos helyzetemből abbéli folyamodásom következtében, hogy minden ingó vagyonomat biztosítékképpen a Törvényszéknek által adni, és azt törvényes letéteményül mindaddig ottan hagyni kész vagyok, még született helyemről és Galgótzról hol serdülő fiatal koromtól fogva Mayer József rokonomnál laktam, állításomat, hogy Magyar Országai születésű vagyok, hiteles bizonyítványokkal igazolni képes leszel; mely folyamodásomnak következménye volt, hogy az által adott biztosítékon kívül még kezeset is helyettem állítván, a meg kívántató bizonyítványok megszerzése végett szabadon elbocsájtattam, oly meg hagyással mindazonáltal, hogy folyó 1846-ik év December 28 óta Szegeden megjelenjek.-

Ámbár ártatlan, még is így keserves módon ideig óráig a börtönből ki szabadulván, folyó December hónapban leirhatatlan rossz utakban a Törvényszék szigorú meghagyása következtében utnak indultam, és az igazolásomra szükséges okiratokat született és tartozkodási helyekről hiteles alakokban megszerezvén, Fenséges Császári Királyi Fő Herczégységnek, és a Fő Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanácsnak terdrül alázatosan esedezek, hogy miután az :/: alatt alázatossággal rekesztett, Trencsin Megye keblében Varin nevű helységben keletkezett okirattal Magyar országai születésemet hitelesen bebizonyítottam;

-

A ://: alatt mély tisztelettel csatolt bizonyítvány pedig elegendően tanusítja, hogy serdülő fiatalságomtól fogva, időmet a kereskedői pályán Nyitra Megyében fekvő Galgótz Mező Városában Máyer József Rokonomnál töltöttem el, és a Magyar hon Alvidékekre, egyedül kereskedői szempontból származtam le.

Méltóztassék Császári Királyi Fő Herczégység és Fő Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács többször érintett Sz. Kir. Szeged Város Tanácsának Kegyelmesen meg hagyni, hogy a törvényszékieleg hirtelenkedve és minden környülményes kihalgatásom nélkül reám mért börtönözés alól haladék nélkül felmentetvén, az alázattal bemutatott okleveleknél fogva állított Szegedi Kezesem is Kezességétől felszabadíttasson, és biztosítékul a ://: alatti Nyugtattvány szerint a Törvényszéknél le tett Ezer pendő forintjaim, lefoglalt több rendbéli bizonyítványaimmal együtt, nekem kiadattassanak, és a további nyugtalanságtól mentesíttessenek.

Jobbágyi alázatos hódolattal maradván

Császári 's Királyi Fő Herczégységnek

és

á Nagy Méltóságu Magyar Királyi Helytartó Tanácsnak

alázatos szolgája

Levinszky Jakab.

Izraelita kereskedő.